

УДК 338.43:330.341.1

Шитікова Л.В.¹ Змикало О.С.²

¹ канд.екоп.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ.гр.ФЕУ-518 НУ «Запорізька політехніка»

ПРОБЛЕМИ ТА МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ АГРОІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Використання інновацій, як одного з головних факторів підвищення рівня конкурентоспроможності, здійснюється безсистемно в провідних країнах світу. Виникнення й поглиблення проблем аграрного комплексу, спричинених недостатнім розвитком інноваційної діяльності в Україні, призводить до нерационального використання природних ресурсів, низького рівня прибутковості та зниження адаптивності суб'єктів внутрішнього ринку до мінливого зовнішнього середовища.

Значний внесок досліджень різних аспектів, які пов'язані з інноваційною діяльністю аграрного комплексу, досліджували вітчизняні фахівці, такі як: О. Височан, І. Буднікевич, В. Андрійчук, І. Вініченко, О. Кот, О. Янковська та ін. Однак, в умовах глобалізаційних економічних процесів, питання інноваційного розвитку підприємств аграрної сфери потребують подальших досліджень та удосконалень.

Враховуючи важливість інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору для функціонування економіки держави, виникає необхідність дослідження проблем, які перешкоджають активізації інноваційної діяльності та визначення основних механізмів інноваційно-орієнтованого розвитку.

Узагальнюючи основні точки зору різних науковців, під «агроінновацією» слід розуміти системні впровадження новацій в аграрній сфері, задля одержання різних видів ефекту на основі задоволення певних соціальних потреб та забезпечення продовольчої безпеки країни. Мета реалізації розвитку інноваційної діяльності в аграрній сфері складається на основі формування оптимального завантаження виробництва та забезпечення

раціонального функціонування окремих складових відповідного наукового потенціалу. Елементами розвитку виступають: інститути інноваційної діяльності, наукове забезпечення аграрного підприємства та підприємництво [1]. Інноваційна діяльність агропродовольчого ринку повинна відбуватися у двох напрямках:

- фокус на потреби ринку і споживачів, яким відповідає маркетингова політика підприємства;
- концентрація на ресурсах, тобто досягнення в науковій і виробничій сферах, технологіях, управлінських механізмах, оптимізуючи цим самим використання матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів [2].

Основними організаційними формами інноваційних підприємств, які у тій чи іншій мірі розвинуті на сьогодні в аграрній сфері України, є насамперед технопарки та аграрні кластери. Переваги аграрних технопарків полягають у тому, що вони дозволяють здійснювати апробацію наукових розробок та їх адаптацію до зональних умов та вимог сільськогосподарського виробництва. Протягом останніх років, незважаючи на природний потенціал в Україні, який міг би посісти провідне місце серед країн ЄС, рівень інноваційної активності підприємств аграрного сектору залишається низьким, що є результатом незадовільного державного фінансування інноваційної діяльності підприємств. Можливості аграрних підприємств обмежені внаслідок впливу багатьох чинників:

- відсутність державної інноваційної підтримки;
- недосконалість фінансово-кредитної системи, законодавчого забезпечення;
- нерозвиненість венчурного та лізингового фінансування;
- не адаптованість інноваційної діяльності до інституційного ринкового середовища [1];
- несприятливий інвестиційний клімат та низький рівень інвестиційної привабливості;
- обмежені фінансові можливості аграрних підприємств;
- різке підвищення цін на нові засоби виробництва;
- недостатній розвиток інноваційних досліджень у сільському господарстві [3].

Інноваційний розвиток підприємств агропромислового виробництва можливий тільки на основі відповідної моделі, яка має враховувати регіональні особливості агропромислового виробництва та можливості інноваційного розвитку. Саме тому необхідно забезпечити організацію конкурентоспроможного виробництва агропродовольчої продукції, що можливо завдяки таким напрямкам:

- концентрації капіталу на пріоритетних напрямках розвитку, зокрема освіти, науки, прогресивних технологіях, підприємницькій активності на ринку наукомісткої продукції;

- переорієнтувати інвестиції в розвиток галузей сільського господарства з порівняно високою інтенсивністю виробництва;

- створення механізму вільної конкуренції між суб'єктами інноваційної діяльності та формування ринку інновацій;

- створення певних умов для залучення інновацій в аграрний сектор економіки, через вдосконалення податкового законодавства, запровадження ринку землі тощо;

- надання пільг аграрним підприємствам, які активно втілюють інноваційні розробки у своїй виробничій діяльності;

- забезпечити правовий механізм з захисту права власності на отримані результати науково-технічної діяльності;

- запровадження інформаційної політики направленої на створення «інноваційного мислення» менеджерів середньої та вищої ланки аграрного сектору [4].

Тобто, швидкий розвиток і підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних аграрних підприємств суттєво залежать від ефективності їх інноваційної діяльності. Стратегічним завданням держави в цьому процесі має стати запровадження інституцій та фінансування, які здатні створити належні умови для ефективного запозичення найкращих інноваційних продуктів та просування їх у діяльність підприємств аграрного сектора України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шпикуляк О.Г., Грицаєнко М.І. Розвиток інноваційної діяльності в аграрній сфері: менеджмент та ефективність: монографія. / О.Г. Шпикуляк, М.І. Грицаєнко. – Х.: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 255 с.

2. Полегенька М.А. Особливості інноваційної діяльності в агропромислових підприємствах України / М.А. Полегенька // Агросвіт. – 2017. – №6. – С. 49–53.

3. Горупашенко А. Методи та механізми управління інноваційною діяльністю аграрного підприємства / А. Горупашенко // Менеджмент XXI століття: сучасні моделі, стратегії, технології: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. інт.-конф., 06 жовт. 2022р. м. Вінниця – 2022. – С. 185–191.